

ХАБЫАТ 1931 СЫА АЛТЫННЫБЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Чурапчы улица төрүттэммитэ 80 сыла

ДЬОКУУСКАЙ КУОРАККА – ЧУРАПЧЫ КУННЭРЭ

Ахсынны 10-11 күннэртэр Дьокуускай куоракка Чурапчы улуунун күннэро буолан аастылар. Икки күн устата республикабыт киинитэр үбүлүөйдээх тэрээһиннэр, үлэ-хамнаска анаммыт дыһаллар үрдүк таһымнаахтык ыгытылыннылар. Ол курдук, СР Правительствотын предсидетелин, Ил Түмэн депутаттары, министирдэри, Дьокуускай куорат салалтатын кытта көрсүһүүлэр, үлэ туһунан кэпсэтиилэр, кинигэлэр, документальнай киинэлэр, быыстапка сүрэхтэниилэр, ыччанса, аҕа көлүүнөрдө анаммыт дыһаллар, спорттунан кураһтар оҥа буолдулар.

Дьокуускай куораты кытта
үлэлэһиэхпит

Бастагы кун сарсыярда Семен Яковлев салгалтавах улуус делегацията Дьокуускай куорат салгалтагы кытта керуста Мар Юрий Заболев этаринэн, республика кюннотер Чурапчыттан адыбара суох юлхи улалли-хамсыы сыылдар, Дьокуускай куоранка да, улуустарга да барар бары улалар республика туһугар ыгытылаллар. Онтон Дьокуускай куорат Думатын председатели Александр Саввинов маньнык керсунуулэр, бирго улалэллннэр икки эттуттэн туһалаах буолалларыт этта. Калкыт делегация үөрөх да, спорт да, культура да эттэтнотер үгүстө алгытылаларын, бирго улаллиллэрин эттилэр. Семен Яковлев Чурапчыга "Дьокуускай куорат" Скверэ тутулларын кэспэтэ. Онтон нэһилиэк баһылыктарын түмүктүтүн салайааччы Кузьма Пермяков Автодорожнай уокуругу кытта улалэлэр баҕалаарын, үөрөх управлениетын начальнига Константин Чымытнарар Уччуутал сыла быйылгынан эрэ түмүктөмэттин, ЧРОСИО директора Николай Гуляев спорка куорат уонна Чурапчы улуунун спортсменнара араа-бараа сыылдалларын эттилэр. "Төхүрүк остуол" тула олорон санаа атастаһыыта, биир идэлээхтэр керсунуулэрэ истинник ааста. Түмүктө Семен Яковлев уонна Юрий Заболев, Василий Гуляев уонна Александр Саввинов бирер улаллнр туһунан дуоҕабарга илии баттастылар.

Ил Түмэн депутаттарын кытта көрсүхүү

Делегаций салтныг Ил Түмэн Государственнай муниаар улахан суулталаах тэрээһингэ сырытта. Холбохуктаах муниаары Ил Түмэн председателин бастагы салбуулагчы Александр Морозов илтээн-сажалаан ыьтта. Кинини кытта салбууар председателлэр Андрей Кривошапкин, Александр Жирков уонна Ил Түмэн Муниаах комиссияларын председателлэрэ Дмитрий Наумов, Николай Костромин, Афанасий Софронеев, Руслан Платонов, Оксана Винокурова, Георгий Балацкий кыстыабыл ылылар. Бир дойдулаахпыт Ил Түмэн народнай депутата Альбина Поисеева маньык үбүлүүйдээх тэрээһин улуус сайдыыстар, депутаттар кэдьүүстээхтик үлэлэтирилэр туһуламмыта үтүө гүмүктэрдээх буолуохтаарын үөрэ бэллэтээтэ. Ил Түмэн депутаттарын иститирилэр, Одьулууннаары охсуула уонна дьэйдэ дьэйдэ үлэрэ эһилиг кэриэктээригэр тохтоон илтигирэри оҥордо. Улуус бюджетигэр социальнай харытабыл болтуруостарыгар этии килдэрэн бюджет үлэлитэригэр айан ороскуотун үбүн сыллата улаатыннарар сорук турарын билиһинэрэда. Бу кининэ тыл эппит Дмитрий Наумов Чуралчы улууна тыа хаһаайыстыбатын сайыанарыага туһуламмыт сана согуон чэрчитинэн улахан апробационнай үлэни ыытыахтаагын ийбэьта. Альбина Илюкентьева бу эппиттээх дьаһалга кэлэр 2011 сылга улахан ситиһиэригэр баарда уонна үтүө гүмүктэрдээх үлэ барыарар эрэллэн биллэрэда.

Ил Түмэн председателин солбуулагчы Андрей Кривошанин этигэлээр, Чурагчы үлээнт донун-сэргэлтн куруутун холобур сөгөстөн сылдарын биллэрде. Республика Президентэ Чурагчтан төрүтгээринэн улууска хайаан да үрдүк таһымнаах үлэ-хамнас тэришлэригэр, республикай холобур буоларбыгылар ыгырда. Чурагчытаары институту хотугу улуустарга филиал арыйт спорду сайыннарылга улахан төһүү куус буоларыгэр этии кылларда. Билиги делегациябыгыттан депутат, улуус Бочуоттаах гражданина Светлана Васильева уонка Чакыр нэһилиэгин баһылыга Татьяна Адамова хардары тылларыгэр суол сноруутутар билимтону, таас калыгитгэр төлүмнөөх дьаһаллары ырдэстилэр. Манньок дьаһаллар, хардарыта үлээлэгингэ субэ докумун илин баттанара үлэ-хамнаска хайаан да

үгүүр түмүктөрдөзэх буолуохтаахтарын билиэтэ-
тисэр. Чураччы дьонун - сэргэтин ааттарыттан
республика депутаттарыгар таһаарылыах үлө-
нү бардылар. Улуус баһылыга Семен Яковлев
уолна улуус Муньбаын председателэ Василий
Гуляев ээрдэ тылларыгар улуус тэтиинэхтик
сайдан иһэргэ бэлэмнн биллэрдилэр. Бигэр со-
морнон иккис үлэр улахан былааннар баалла-
рыгар тохтоон гаас көлөтүгэр, Манчаары соннь-
ууларга эрииллэтигэр, тутуулар барыларыгар
этиилэри оҥордулар, өйөбүлү түрүөүстүлэр.

Түмүүдэ Ил Түмэн Мунһаарын председатели бастагы солбуйаачы Александр Морозови уонна Чурапчы улуһун Мунһаарын председатели Василий Гудлев биэргэ үлэлэһи илти баттаныаһы үлэни - хамнаһы үтүө хайысхара түстэтиһэр. Бу мунһах үөрүүлэх түгэнинэн наһарадаллары туттарыы буолла. Ол курдук, Мындаарайы олохтодор Николай Босиновка кыһыл көсүс чаһылаах Ил Түмэн бочуоттаах грамотата туттарылына, сөнгөн "Маарыкчаан" ПО председатели, улуус Мунһаарын депутата Григорий Смирников анал бэлэтэх Ил Түмэн Махтал суругун ытта.

Музейга быыстапка арылынна

Емельян Ярославский аатынан история уюна Хотугу нуруот культуратын государственнай музейыгар "Үс үйө алтыһар аартыгар" дьин Чурапчы улууһун уран тарбахтаахтарын, айар талааннаахтарын быыстапкатын арыллыгыта буолла. Семен Яковлев музей үлэһиттэрингэр, директор Егор Шинигингэ, быыстапкага үлэлэспит дыонутар-сэргэтигэр махталын этэн туран, нуруот маастардарыгар Виктор Игнатьевка, Анна Григорьевка, Кюм Колесовка "Культура сайдыытыгар кылаатын иһин" бализни туттарда. Бу күн "Чурапчы" түмүү салайааччыта Иван Макаров, аар-саарта аатырбыт худуоһунуук Афанасий Мунхалов ода эбүрдэхтэ кэллэлэр. Быыстапка өссө биэр ый туруора, оҕон Чурапчыбыт уран тарбахтаахтарын үлэлэрэ куорат дыонутар-сэргэтигэр кизг сэгэргэни ылыага.

Правительство улуус бырайыагын сөбүлээтэ

СР Правительствотын кылта көрсүнүү бастакы күн икөөс анарыгар буолла. Провительство председателэ Галина Данчилова, председатели солбууааччылар Айаал Степанов, Павел Мариньчев, министрстволартан, ведомстволартан салайааччылар, Чурапчы делегацията кыттыһыбыллар. Бүгүнкү көрсүнүү боптуруоһунан Чурапчыга уруксу аэропорт сиригэр "Атыы-эрпин, экономика киинэ" тутулдуута буолла. Манна сүрүн дакылааты баһылык Семён Яковлев онордо. Экономика сайдыытын министрин бастакы солбууааччы Валентина Кондратьева: "Чурапчы улууһа республикага эти, үүтү охсон таһарыыла бастаны мөксөргө сыйдыар. Ошон инновациин маньык бытааннаахтык үлэлэир үчүтэй. Бу программаны биһиги кыайыахпыттын сөп. Ол тыан баран экономическэй өттүнэн үчүтэйдик көрүөхпүтүн наада", - диир этта. Онтон Предпринимательство, туризм сайдыытын уонна үлэни хааччылыы министро Екатерина Коромилына бырайыагы өссө чочуйан, чопчулаан биэрэри билиэтэти. Павел Мариньчев бу бырайыак тугу оноруоһун, инновациин кайдах бытааннаахтык үлэлэһиэрин ыйыталааста. Түмүтө Галина Иннокентьевна: "Бырайыак идеята наһаа үчүтэй. Ол эрэн анардаа биэр ара дакылаатынан бу дыала оноруллубат. Үлэ ситэри оноруллуон наада. Оһно үлэлэһиң", - диир туран Экономика сайдыытын уонна Предпринимательство, туризм сайдыытын уонна үлэни хааччылыы министрстволара сөһһөнөн үлэлэһэллэригэр соруудахтаата. Мань таһынан иһилик баһылыктара, тэрэлтэ салайааччылары бырайыагы ойон тыл эттигэр.

(Салгыгынын хатынат 2 стр. көр).

(Салгыыта. Иинин хаһыат 1-кы стр. көр).

Ыччат түмсүүлээх буоларыгар

"Быһырыыан Ыччат сылын үчүтэй тэрээһиннээхтик ыыһылыыт. Быһыл Учуутал сылыгар да тэрээһиннээхтик көрдөрдүбүт. Ыччат ханна баһарар, хаһан баһарар сүрүн күүс буолар. Чурапчы ыччата уруксуктан киктиэх, түмсүүлээх", - диир саҕалаата министр Георгий Куркутов. Чурапчы делегациятын көрсө олорон.

Бу көрсүүгүтэ Семен Яковлев, Василий Гуляев, Степан Саргыдаев, Николай Дьянов, Иннокентий Готовцев, Евдокия Спиридонова уонна Ыччат кыттылыны ыһылар. Түмсүүлээхтик үлэ-лөтөххэ үлэ тахсылаах буолар. Ыччат полетикаһыгар министерствонун кытта ыкса үлэлэһиэн каллыбыт. Салгыы да үлэ-лөтөхтүрүрдүр. Эһилиги сылы Тыа хаһаайыстыбатын сылынан биллэрэн эрэбит. Бу эйгэни Ыччат бизнес курдук көрөрүтүр үлэлэһиэхтээхтүр. Маны таһынан, Чурапчы улууһа араас эйгэр талааннаах дьоннорунан биллэр. Ыччат ону утумиуохтаах", - диир Семен Илларионович санаатын үлэстэр. Салгыы Иннокентий Готовцев, Евдокия Спиридонова, Ыччат социальнай-психологическай өйбүтүн көтөһүн директорун солбуйааччы Наталья Елисеева, "Хатын чаран" устудьуоннар түмсүүлэрин салайааччыта Егор Адамов, Чурапчыта устудьуоннар түмсүүлэрин салайааччы Данил Дьяковский салааларын эттилэр. Көрсүүгү түмүгүр Георгий Куркутов уонна Семен Яковлев биригэ үлэлэһэр туһунан дуоһаар түһэристилэр.

"Омар Хайям, Рубаилар" кинигэ сүрэхтэниитэ

Биһиги бары кизин туттар биэр дойдулаахпыт, суруйааччы Семен Попов - Тумат илвинни дойдутар улуу балтүһүөктэрин Омар Хайямы сахалыы бөрбүтүтүбүт "Омар Хайям, рубаилар" диир кинигэ кун сириин көрбүтүн бэлэттээһин буолла. Бу дыһал республикатааҕы Бэчээт дьыһыт пресс кэбингэр ыһылыына. Улуустааҕы кизин библиотекка директора Вера Платонова илгээм-саҕалаан ыһылыта олус табылыына. Улуус баһылыта Семен Яковлев, Болтоҕо нэһилиэгин дыһалтатын уонна биэр дойдулаахтарын ааттарыттан А.И.Андреев тыл этэн суруйааччыны эррэлээттилер, бэлэх уунулар. Семен Андреевич үлэлээбит тэрилтэлиттэн "Сага олох" хаһыат редактора Афанасий Захаров Сэмэн Тумат хоһооннорутар суруллубут ырыаныытын типографияга бэчээттэтиэн бэлэх уунна.

Кинигэ туһунан Наталья Харлампьева, Павел Федоров - Сомор, Уйбаан Ушевский, Август Егоров ("Бигик" кинигэ кыһатын салайааччыта) курдук суруйар эйгэр улахан алпарыахтаах дьон үрдүк санаабылы биэрдилэр, эррэдэ тирээтилэр. Кырдык, Омар Хайямы сахалыы сангардар улахан эһилигиттээх Маныаха биэр дойдулаахпыт Сэмэн Тумат үлэһэ үрдүктүк сыаналаммытын кизин туттуохха эрэ сеп. Кинигэ полиграфияскай толоруута олус таһымнаах буолбутун бары кэрэһэ биэргэтэн бэлэттэтилэр. Республика салалтата атын дойдуттан калдыгыттарга кизин тутта бэлэх уунар кинигэһэ буолбут.

Бу кинигэ дириг ис хоһоонноох, улахан дипломнары ылан турар эһи бу манна эһилинэ Ол курдук ЮНЕСКО уонна Аан дойду норуоттарын икки ардыларынааҕы кинигэ кыһатын академията анал дипломнары биэрэн бу кинигэ норуоттар доһордоһууларыгар сүткөн оруулаарын бэлэттэбиттэр. Оҕон биэр дойдулаахпыт үлэһэ сыаналаммытын кизин туттан туран, өссө да айар үлэтигэр ситиһилиэри баһарыабыт.

Чурапчы туһунан кинигэ табыста

Иккис кун бастагы аһарыгар "Сахафилм" дьыһыттар "Чурапчыга кун тахсар" диир документальнай кинигэ сүрэхтэниитэ буолла. Редактор Лена Керемасова кинигэ оҕоһуллубутун туһунан кэпсэтэ. Улуус баһылыта кинигэ Махтал суругу туттарда. Кинигэ уһуна - 55 мүнүүтэ. Калбит дьон санааларын үлэһиттэрилэр. Аҕа дойду сэрлэтин кыттылылааҕы Иван Павлов: "Улуу Куданса суолун кэргэтэн биэриэххэ баар этэ. Бэрт кинигэ буолбут. Ол эрэн ситэрэн-хоторон биэриэххэ. Сэбиэскэй кэм кинигэһи олоҕу эһи хабар буоллар", - диир санаатын эттэ. Онтон суруйааччы Сэмэн Тумат: "55 мүнүүтэ иһигэр кини эһи баһарбат. Ол кыһан баран кыра-кырааан бары эйгэни хабар кини история буолуо этэ. Бу кинигэни төрүт онорон баран салаа-салаа араарыахха", - диир эттэ. Кинигэ оҕоһуллубуттар сүүрбүт-көпүт Валентина Пилипина этэринин, кинигэ оҕоруута сүрдээх албах сыраны, үлэни эрэйэр, биллэтин баар дьону уезан үлэтигин кизин историяга кубулуйар. Ити курдук, дьон-сэргэ санаатын үлэһитин, ирэ-хоро кэпсэтэн, уруксуну ахтыһан тарҕастылар.

Үбүлүөйү түмүктүүр дьоро кинигэ

Чурапчы улууһа төрүттэммитэ 80, Улуу Кыһыны 55, Учуутал сылыраан Дьоксуоскай куоракка Чурапчы күннэрин бэлэттээһин дьоро кинигэ Сүүрүн Омоллоон аатынан Опера уонна балет государственнай театрыгар буолла. Манна араахтан-чугастан биэр дойдулаахтарбыт тоһурууна муһунулар. СР Президиона Егор Борисов

Чурапчы улууһа төрүттэммитэ 80 сыла

ран Ульяна Атласова, Семен Поповка "СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ" болон туттарда. Хоһото нэһилиэгин ытык кырдыаһа "Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина" ааты сүткэ. Онтон Семен Николаевич Трахманский кинигэни бэлэт хаһаайыһынан буолла. Маны таһынан 80 саастарын туолбут ветеран-учууталларга Екатерина Луккина, Николай Дьяковская, Егор Дьяковская, Дарин Кладкина, Эдуард Кузьмин, Нина Кириллина, Марфа Маркова, Иван Дятленко улуус уонна Чурапчы улууһун түмүктүүр аатыттан Махтал суруктары Семен Яковлев, Василий Гуляев, Иван Макаров туттардылар.

Ахтылган ийиһигин сайа таһаардылар

Улуус уус-уран самоделательнын кыттылаахтарын уонна Чурапчыттан төрүттээх эстрада сулустарын күүстэринин туруоруллубут концерт биэр дойдулаахтар истинг-иһирэх көрсүүлэрин биэр хаһыан буолла. Ырайык авторунан уонна уус-уран салайааччынан култура управлениетын специалиһа Анна Кривошапкина буолар, режиссерунан биэр дойдулаахпыт, модельер, режиссер Ангелена Барашкова үлэлэтэ.

Концертта үтүс аһсааннаах коллективтар, биридистээн ырыаһыттар, үткүүһүттэр кыттылыны ыһылар. 3 чаас кэринэ салламмыт концерты Мугудайдааҕы "Колукэчээн" оркестравай ансамбля аста. Бу ансамбль хаҕ да үткүүһү биэр дойдулаахтарыгар бэлэхтөөт. Аһабырттан айдарылаах хореограф Елена Синцева айар талаана, мэлдьи буоларын курдук, үтүс ытыс тыаһын хоһуйда. Сылантааҕы "Алиса" оркестра ансамбля Чурапчы туһунан дойду ахтылган наһаратар ыһаан ырыаны толордо. Хомусчут Надежда Потапова "Дьыһытэи" оркестра ансамблын кытта биллэһэр мелиодист Дмитрий Лазарев кэрэһиһэр толорбут композициялара улахан сэтхэриһи ыһа. Чыаппаратааҕы, Дирингэри кароднай хордар концерт хаамыһын өссө күүһүрдэн, тэһиһирдэн биэрдилэр. Чыаппаратааҕы "Алааркэана" ансамбль бөлөх эдэркээн үткүүһүттэрэ (сал Ольга Байшева) эһи истинг өйдөбүлү хааллардылар. Биэр дойдулаахпыт Стас Катаков салайар кизин эйгэр биллэбит "Санда" ансамбль концерт биэр маанылаах кэрэһиһэн буолла.

Эстрада сулустарыттан биэр дойдулаахтарбыт Анастасия Готовцева, Далаана, Сахамов, Чыскайрай, Маргарита Кириллина, опера ырыаһыта Николай Попов, үткүүһүт Дмитрий Артемьев, хореографияскай училище иһилиһэр кыһыла Виктор Семенов, Александр Беляев кыттылыны ыһылар. Кинилэр биэр дойдулаахтарын кытта көр үһүүттэн истингик үөрэллэрин биллэрэлэр. Валентина Романова - Чыскайрай Чурапчыта ахсынны 19 күнүтэр айар концердинан кэлэри сыдыар. Ону таһынан дойдуттар-Мындааһыта, биэрэ төрөбүт эһиһи олохсуйан олорор Сылан нэһилигэр концерт тэрийэр. Николай Попову биэр бэйэм чурапчылар көрсүүлэригэр бастаһытын көрөбүн. Ийгэ Хатылаһтан төрүттээһин, Чурапчы сыдыаһаһарыттан юкк туттарын Николай үөрэ-астына биллэр.

Кэлэһи кэмгэ уолаттарбыт, кырпыттарбыт чулууну, кэрэни быһаарар кизин түһүлэлэргэ ааттара ааттанын. Соторутааҕыта "Мисс Якутия - 2010" ааты ыһыт Болтоноттон төрүттээх Виолетта Дьяковская уонна "Мистер Якутия - 2007" аат хаһаайына Мындааһыта уонна Семен Павлов тахсыларын дьон-сэргэ ытыс тыаһынан арыаллаата. Виолетта биллэтин юрист идэтигэр үөрөнөр, ону таһынан "Саха" НКК-ка үлэһит, оттон Семен Уус-Алданга үлэ биржатыгар сүүрүнүүр специалиһт биллэһитинан үлэтин саҕалаабыт, кэрэһиһиһит, уол оҕолонмут.

Концерт Чурапчы кинигэ түмүктэһэ Дьон буса бары сүһүһтэригэр туран ырыа, үткүү көмөтүн ахтыһынарын сайа таһаардылар. Ол ийиһигэ концерт кинигэ тэриллэбит фуршетка маһаныы тыларыттан да биллэнэ.

Түмүк

Түмүктээн эттэххэ, олус астык күнүр буолан аастылар. Бу күнүргэ өссө Иван Павлов, Дмитрий Лазарев, Роман Филиппов кыһылаһыт, Гаврил Протопоповска аһаммыт кинигэ сүрэхтэниһирэ, М.К.Аммосов аһыһан ХИФУ устудьуоннары, Чурапчы улууһуттан сыдыар эдэр предпринимателлэри, кырдыаһтар дьыһыттар олоһор аҕа күүһүннэ кытта көрсүүһүтэр, минифутболга күрэхтэһи, ыччакка аһаһах биһэр, Чурапчы эт-үүт аһыһыттарын аһыһа ыһылаһылар. Республика олохтоохторо бу күн "Саха" НКК "Сага күн" биэриһигэр уонна радиода "Кэпсэһиһи, хайдах олоһорут?" диир биэриһигэ быһа биэриһин улуус туһунан истингиттэ, Семен Яковлевтан иһиһиһиргэр болтуруостарын ыһылаһастылар. Иһиһиһин да маһык тэрээһиннэр үрдүк тэрээһиннээхтик буолла туралларыгар баһарыт.

Афанасий ЗАХАРОВ
Оксана ТРОФИМОВА
Аграфена КУЗЬМИНА

Аграфена Кузьмина хаартыска түһэриһирэ.

Иван ПОНОМАРЕВ,
Россия Журналисттарын союзун членен.

Хаймат бэчээкээ бэрлээр графига: 16 ч 00 м. Бэчээкээ бэрилинээ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакционной-издательской холбоуука 13.12.2010 с. офсетка бэчээтээн.